

תורה למשפחת קיימן על האישור לשרותי המשנה

גליון 384
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

מי ברא את העולם הזה

איתא במדרש: גוי אחד בא אל רבי עקיבא ושאלו: "מי ברא את העולם הזה?" השיב רבי עקיבא: "הקדוש ברוך הוא" "תן לי הוכחה לכך" תבע הגוי. "שוב אלי למחר ואתן לך", אמר רבי עקיבא. למחרת, כשהגיע הגוי, שאל אותו רבי עקיבא: "מה אתה לובש?" "בגד", ענה הגוי. "ומי עשה את הבגד?" שאל רבי עקיבא. "האורג", השיב הגוי. אך רבי עקיבא נענע בראשו לאות לאו, ואמר: "אינני מאמין לך, תן לי הוכחה לכך". התקצץ הגוי ושאל: "איזה הוכחה אתן לך?" "כלום אינך יודע שהאורג עושה את הבגד?" השיב רבי עקיבא: "וכלום אינך יודע שהקב"ה ברא את העולם?" נפנה אותו גוי והלך לו.

שאלו תלמידי רבי עקיבא את רבם: ומהי ההוכחה האמיתית? השיב להם: בני, כשם שהבית מודיע ומעיד על הבנאי שעשאו, והבגד מודיע על האורג, והדלת – מודיעה ומעידה על הנגר – כך העולם מודיע ומעיד על הקדוש ברוך הוא שהוא בראו.

(על פי מדרש תמורה)

פרשת השבוע

בראשית ברא וגו' א' – א'

פירש"י "אין המקרא הזה אומר דרשני כמו שדרשו חז"ל" מסופר: פעם אחת בסעודת שבת בראשית, שהרה"ק רבי זאב מזבאריטש ואחיו זיע"א בני הרה"ק הרי"מ מזלאתשוב זיע"א היו מסובין בה, כבדו את הראשון באמירת תורה, ואמר: "בראשית ברא", אומר רש"י אין המקרא הזה אומר אין המקרא הזה אומר דרשני כמו שדרשו חז"ל, פירוש, אם אתה יכול לדרוש כחז"ל, מותר לך לדרוש, ואם אין אתה יכול אל תדרוש כלל.

ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי וגו' מות תמות (ב' – י"ז)

פעם שב הרה"ק רבי מאיר שפירא זיע"א לישיבתו ישיבת חכמי לובלין, ובפיו ביאור נפלא אודות הויכוח שניהלה חוה עם הנחש בענין האכילה מעץ הדעת, אותו שמע בטשורטקוב מפי רבו הרה"ק רבי ישראל זיע"א. מצאנו הוספה בדברי חוה: הקדוש ברוך הוא אמר לאדם (ב' י"ז) "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות" ואילו חוה הוסיפה ואמרה (ג' – ג') "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו

פן תמותו" כדי להבין את ענין הנגיעה אמר הרבי מטשורטקוב, יש לפרש זאת על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א, פעם אחת הביאו לפניו כוס תה עם קוביות סוכר, את התה שתה רבי אורי מבלי להמתין, ואילו את הסוכר החזיק בידו. כשהעירו לו על ששתה תה לא ממותק, פתח את ידו והראה לכולם שהסוכר פגה מתיקותו, והפך לסתם עפר. הציבור כולו נדהם והשתומם על הדבר.

סח רבי אורי ופירש: לפני חטא עץ הדעת ה' החושים שווים, וכל אחד מהם מילא את כל תפקידיו של האחרים, היינו, האוזן אכלה, היד נשמה וכדומה. והנה אחרי החטא נעשה פירוד בחושים, וכל אחד קיבל תפקיד מיוחד ויחיד, פה לאכול, אוזן לשמוע וכו'. אני, אמר הרבי מסטרעליסק על עצמו, תקנתי את חטא עץ הדעת, לפיכך היד שלי יכולה לאכול. מהסיפור הזה, סיים רבי ישראל מטשורטקוב, אפשר להבין את הנגיעה של חוה, כי לפני החטא היתה הנגיעה אכילה, אם כן לא הוסיפה מאומה, אבל ברגע שנגעה וחטאה, פסקה הנגיעה מלהיות אכילה ולכן לא מתה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 6:33 ת"א: 6:35 ר"ת: 7:10

פרשת בראשית

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:21 ת"א: 5:36

מעשה שהיה

בדליקה פתאומית שכילתה אותו עד היסוד. ובה-בעת ממש נתקיימה גם הברכה. בתוך כשנה חבקו ר' מאיר וזוגתו בן זכר עם נשמה מיוחדת. ולמרות המעבר החד מחיי שפע לעניות ולחוסר כול, חשו עצמם ההורים הטריים – מאושרים באדם. המציאות החדשה אילצה את ר' מאיר להיעדר מביתו פרקי-זמן ארוכים, בחיפושיו אחר מקורות מחיה מזדמנים. בינתיים גדל הילד והיה לנער. העוני הקשה והיעדרויותיו הממושכות של האב מהבית, נתנו את אותותיהם בנער שחבר לנערי רחוב פוחזים. ליבם של ר' מאיר ורעייתו נחמץ, והם היו חסרי אונים.

יום אחד קם ר' מאיר ונסע לרוזין. נכנס לחדרו של הרבי וזעק מנהמת לבו המיוסר: "רבי: יש לי דין-תורה עם הקב"ה". בשנייה שלאחר מכן נשך את שפתיו וכבר התחרט על המשפט החצוף שנפלט מפיו. אבל הרבי שמע את הדברים ולא הרפה. "דין-תורה עם הקב"ה? על מה ולמה?". סיפר ר' מאיר לרבו על מצבו הרוחני הירוד של בנו-יחידו ואז הוסיף: "כשקיבלנו עלינו אני ורעייתי חיי עוני ודלות, עשינו זאת כדי לזכות בבן, אך לא בבן פורק-עול. זה לא היה חלק מהתנאי. תובעים אנו מהקב"ה שיספק לנו די מחסורנו. איננו מבקשים חיי שפע ומותרות, אלא שנוכל לגדל את בנו לתורה וליראת-שמים".

הצדיק מרוזין האזין לדבריו בהבעת השתתפות. "יש מן הצדק במה שאתה אומר", אמר. "אולם כדי לקיים דין-תורה עם הקב"ה, עליך לפנות לבית-הדין בעיר הגדולה "ברוד". שים פעמך לשם ושטח את טענותיך לפני הדיינים, ללא כל מורא.

כשהוא שואב כוח מהוראת רבו, התייצב ר' מאיר לפני חברי בית-הדין של ברוד. ברגע הראשון נדהמו הדיינים מדבריו של העני האלמוני, שביקש להזמין לדין תורה את הקב"ה בכבודו ועצמו. אולם כאשר גילה להם מי שלחו אליהם, שינו את יחסם אליו. לאחר שחקרו ובדקו את גרסתו מכל צדדיה, קבעו דייני בית-הדין כי אכן הצדק עמו. "מאן דיהיב בני, יהיב מזוני", ציטטו בפסק הדין אשר קבע מפורשות כי ראוי הוא ר' מאיר לפרנסה בכבוד.

בדרכו חזרה לביתו שמע ר' מאיר קול דהרה מאחוריו. כרכרה הדורה עצרה לידו בחריקה. "היי, מאיר, מה מעשיך כאן? תראה איך אתה נראה, האם התחפשת?" זה היה קולו של אציל גוי שבעבר הרבה ר' מאיר לסחור עמו. האציל הזמינו לעלות על הכרכרה ור' מאיר נענה להזמנתו.

מאן דיהיב בני, יהיב מזוני

מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שמו היה ר' מאיר והיה עשיר גדול. הוא היה סוחר עם סוחרים גדולים, שועים וגדולי ארץ, והמזל האיר לו פנים. בכסף שהרוויח קנה בתים ואחוזות שהשתרעו על-פני שטחים נרחבים. ר' מאיר ורעייתו נהנו מחיי עושר ונוחות והיה נראה שלא חסר להם מאומה והם אנשים מאושרים עלי אדמות. אולם לא כן היה הדבר, למרות כל העושר והרחבות שלהם היה דבר אחד שהציק להם מאד, הם לא זכו לפרי בטן. לפני כל נסיעה אל רבו ברוזין, הייתה אשתו מפצירה בו כי יבקש את ברכת הרבי לילדים. ואכן, בכל ביקור וביקור ביקש מהרבי ברכה לזרעא חייא וקיימא, ומשום מה נמנע הרבי מלהבטיח להם ישועה.

פעם אחת, בעת שהכין עצמו ר' מאיר לצאת לרוזין, פרצה אשתו בבכי. "איך ייתכן שמאות ואלפים מתברכים מפי הרבי ונושעים בזכותו ואילו אתה שהנך מקורב אליו כל-כך, חוזר פעם אחר פעם מחצרו בלי ישועה. הפעם לא אסתפק עוד בברכה", זעקה בכאב, "הפעם הזאת עליך לדרוש מהרבי הבטחה מפורשת". ליבו של ר' מאיר נצבט, עיניו נתלחלו מדמעות והוא הבטיח לשמוע בקולה ולבקש מהרבי הבטחה לזרע ברך ה'. בתום שהייתו ברוזין נכנס ר' מאיר להיפרד מרבו לשלום. דמותה של רעייתו המיוסרת כמו ניצבה לנגד עיניו. "רבי", אמר בקול נשבר, "אנא יבטיח לנו כי בקרוב ניוושע". לשמע הדברים התעטף הרבי בשתיקה. השתיקה הופרה כעבור שניות בקולו של הרבי: "אם תרצו תוכלו להיוושע אך בתנאי אחד: אם תסכימו לקבל עליכם חיי דלות ומחסור, תזכו בילד". זיק של תקווה ניצת בעיני ר' מאיר. אילו היה הדבר תלוי בו בלבד, משיב היה בחיוב תכף ומיד. אך לפי שגם גורל אשתו תלוי בדבר, ביקש מהרבי שהות כדי להתייעץ עמה.

כאשר שב הביתה עם הבשורה והתנאי לכך, ההתרגשות בביתו הייתה עצומה. מבחינת אשתו לא היה כאן שום מקום להתלבטות. "איזה ערך יש לחיינו בלי ילד לאהוב ולגדל?", אמרה ור' מאיר כמובן הסכים עמה. הוא חזר תיכף לרוזין והודיע לרבי כי הוא ואשתו מסכימים לקבל עליהם את התנאי הלא פשוט. הרבי לחץ את ידו, ברכו בחום ופטרו לדרכו.

בתוך זמן קצר פקדה את ר' מאיר שרשרת אסונות כלכליים, והוא הפסיד את כל הונו ורכושו. גם את ביתו הפרטי איבד

משל ונמשל

אשר ברא אלקים לעשות

משל לכפרי אחד שהגיע בפעם הראשונה בחייו לבקר בעיר הגדולה, מארחו ביקש להראות לו את נפלאות הכרך הגדול, על כן לקח אותו לביקור בבית חרושת לאריגים. הביט הכפרי משתאה במכונה הגדולה והעצומה האורגת בדים במהירות הבזק ועינו לא שבעה מהפלא שנגלה לעיניו. דבר כזה – הודה הכפרי בפה מלא – טרם ראיתי, אולם כיצד יודעת המכונה לארוג, ועוד במהירות כזאת? בוא וראה – משך אותו מארחו אל מאחורי המכונה – כך פועלת מכונת האריגה, הביט הכפרי וראה גלגלים בגדלים שונים ומשונים, היו שם גלגלי שיניים שהניעו גלגלים אחרים קטנים מהם, היו שם גלגלים שסובבו רצועות במהירות רבה, הכל זו, נע ומסתובב.

לאחר כמה ימים שב הכפרי אל ביתו וכינס את ידידיו לספר להם את אשר ראה בעיר הגדולה. והפלא הגדול ביותר – סיפר הכפרי בהתרגשות – היה מכונה עצומה ובה גלגלים מסתובבים! נו! תמהו בני הכפר, ומה בכך שהם מסתובבים? כפריים הייתם וכפריים תשארו! חרץ האיש את משפטם, האם אינכם מבינים? הגלגלים מסתובבים ומסובבים גלגלים אחרים! הביטו בו בני הכפר בתמיהה. כאשר ראה כי בני כפרו אינם יורדים לסוף דעתו, החליט לעשות מעשה, מיהר האיש והזמין מכונת אריגה אל הכפר. ואכן כעבור זמן הגיעה המכונה והוצבה אחר כבוד באולם המרכזי שבכפר. אז הפעיל האיש את המכונה והראה לכל בני הכפר את הגלגלים המסתובבים בה. חוטי אריגה לא הכניס במכונה אלא בכל בוקר היה מפעיל אותה ומביט בה במשך שעות ארוכות בלא לדעת שבעה, ועם שקיעת החמה היה מכבה את המכונה ושב לביתו עייף מעמל יומו.

הנמשל: ממש כאותו כפרי נבער, כך גם אותם אנשים שאינם משכילים להביט בבריאה ולהבין את עיקר מטרתה. השמש והירח וכל צבא השמים מסתובבים בסדר מופתי החוזר על עצמו בכל יום, חודש ושנה. אדם החושב בלבו שכל מטרתם של צבא השמים הוא להסתובב על צירם, הרי הוא כאותו כפרי! כל מטרת הבריאה היא "לעשות"! על היהודי להתבונן בבריאה הנפלאה שברא הקב"ה ולהבין מתוך כך כי יש בורא ומכווין לעולם שנתן לנו תורה ומצוות וציוה עלינו לקיימם. וזה הפירוש "מכל מלאכתו אשר ברא אלקים" – "לעשות".

(הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א)

תוך כדי נסיעה סיפר ר' מאיר את שעבר עליו בשנים האחרונות. "שמע נא, מאיר", פנה אליו האציל בידידות, "אולי אתה תוכל לעזור לי". האציל סיפר לו כי מסיבות כלשהן זקוק הוא בדחיפות לכסף מזומן. לפני שעה קלה יצא מפגישה עם בעל אחוזה מסויים, בניסיון למכור לו כמה מנכסיו. הבעיה הייתה שגם בעל האחוזה חש בלהיטותו היתרה למכור את נכסיו, והוא ניצל זאת כדי להוריד את המחיר בצורה בלתי הוגנת. "למעשה", הוסיף האציל ואמר, "אני כל-כך זקוק לכסף עד שאין לי ברירה אלא לחזור אל בעל האחוזה ולהסכים למחיר שהציע לי. אלא שאם אשוב אליו כעת, יראה בכך כניעה מצידו והוא עלול ללחוץ עליי ולהוריד עוד את המחיר. לך אליו אתה ועשה זאת במקומי, תמורת עמלת תיווך ראויה לשמה.

החליף ר' מאיר את בגדיו ופנה אל ביתו של בעל האחוזה. גם עמו סחר בעבר והם הכירו היטב זה את זה. בשיחתם סיפר לו בעל האחוזה, כמשיח לפי תומו, על עסקה גדולה שזה עתה הוצעה לו. הוא התייסר באוזניו של ר' מאיר על כי החמיץ את העסקה המשתלמת. ר' מאיר העמיד פני תם והתעניין בפרטי המקרה. "למעשה", אמר לבסוף בעל האחוזה, "חפץ אני בקיום העסקה, גם במחיר שהציע לי האציל. אך אם ארדוף אחריו כעת, הוא יפרש זאת ככניעה מצידו ויעלה עוד את המחיר". לפתע הבריק רעיון במוחו של בעל האחוזה. "מאיר, ידידי", אמר בחיוך מבטיח, "יש לי בשבילך הצעה שלא תוכל לסרב לה. לך אליו אתה וקנה בעבורי את הנכסים, במחיר שביקש. והריני מבטיחך כי חלקך לא יקופח". סופו של דבר, שהעסקה הסתיימה בכי-טוב ור' מאיר זכה בדמי תיווך מכובדים משני הצדדים.

בכסף שהרוויח, יכול היה ר' מאיר לפרנס בכבוד ולאורך זמן את אשתו ובנו, והשלווה והנחת חזרו לשכון בביתם הצנוע. הבן גדל לתפארת והוריו המאושרים ראו ממנו נחת לאורך ימים ושנים טובות, אז הרגישו כמה היה שווה להקריב למענו.

יומא דהילולא של הרה"ק רבי ישראל מרוזין ג' מרחשון

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

צ'ין אדם לחברו

לפייס את האדם שפגע בו

מסופר: פעם התנפל על הגה"ק רבי יוסף זונדל מסלאנט זיע"א יהודי עני מדוכא ומיוסר, וביזה אותו קבל עם בחירופים וגידופים, משום שחשבו לממונה על כספי הצדקה. ר' זונדל לא השיב לו כלום ואף מנע מהקהל מלפגוע בו. ולא אמר די בכך כי אם באותו לילה בשעה מאוחרת, אחרי ששיער שכבר שכך כעסו של אותו מר נפש, הלך לביתו להרגיעו ולפייסו שבגלל הטעות שחשב אותו לממונה על הצדקה, נגרמה לעני זה ההתרגזות הזאת שנבעה מרוב מצוקתו ועוניו.

פריעת בעל חוב מצווה

מסופר על הגה"ק רבי אלחנן ווסרמן זיע"א, שנראה צועד ביום חורף קשה כשהוא מתעטף בצעיף מפני הקור העז ששרר בחוץ, מעטה רך של שלג צחיח רק הקשה על הליכתו, בשובו מן השיעור היומי לביתו. אך מיד כשנכנס לביתו, הודיע לרעייתו הרבנית כי יש בידו עתה מעט מהכסף שחייבים הם לפרוע את חובם לקצב העיר, בעד הבשר שרכשו אצלו, וכי הוא מתכוון מיד לצאת ולשלם לו זאת. משראתה הרבנית את מזג האוויר הזועף ששרר בחוץ, ניסתה להניא אותו באמרה כי ינוח קמעא והיא תלך מחר בבוקרו של יום להשיב לו את סכום ההקפה. למרות שידוליה הרבים, הבחינה הרבנית כי רבי אלחנן עומד על דעתו והוא אף פתח את דלת הבית לצאת לעבר בית הקצב, הבינה הרבנית כי בנפשו הדבר, וביקשה מאחת מבנות המשפחה ששהתה אותה עת בבית שתתלווה אליה, ובמאמצי שכנוע נטלה את הכסף מבעלה, ומיד יצאו

השתים לבית הקצב ופרעו לו את החוב. מששבו לביתם, חזרו ומצאו את רבי אלחנן יושב וקורן, אושר נסוך היה על פניו, והוא באצילותו מסביר לרעייתו הרבנית "כמה שמחה היא לי שיכולנו להשיב הכסף מיד ולא נזקקנו להלין הכסף בביתנו, שכן פריעת בעל חוב מצווה היא ככל המצוות, ושמה אני לקיימה".

מה חסם את הכניסה לגן עדן

סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסווראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול, הביאו אותה לפני הרב מיחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האישה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חיי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם, נפטרת מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, וזלת חטא אחד שלא שמת אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז תשרי

רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל (ר"י מבעלי התוספות)
רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא (מעשה רוקח - תק"ב)
רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף (קצות החושן - תקע"ג)

יום שני כ"ט תשרי

שמעון הצדיק בן חוניו משיירי כנסת הגדולה הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש
ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-תר"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום רביעי א' מרחשון

רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)
הגה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברוו ב"ר משה (עבודת יששכר - תרל"ח)

יום שישי ג' מרחשון

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ב"ר שלום שכנא (תרי"א)
הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)
הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוטט ב"ר מנחם מענדל בעל הצמח צדק (תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מ"ס "גם אני אדוך" יפרסם יוסף תרשים על המעשים.

האוכל בשוק (א')

א) האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב, ויש אומרים פסול לעדות [קידושין מ:], ונאמר בזה שני עניינים - האחד, שמהלכות דרך ארץ אין ראוי לאכול בשוק, והשני, שאם נוהג כן, אינו כשר לעדות. (שלמי חיים להג"ר חיים מלין שליט"א, העמוד לראות אור בקרוב)
ב) פסול האוכל בשוק לעדות הוא מדרבנן [רמב"ם עדות יא ה, טושו"ע חו"מ לד יח], דמשום שאינו מקפיד על כבודו - אינו בוש לזלזל בעצמו ולהעיד עדות שקר [רש"י קידושין שם]. אך י"א דפסול מן התורה [משכן העדות שער ה]. (שם)
ג) בפשטות אין איסור בכך שאוכל בשוק, אלא רק שאם עושה כן הרי שאינו נוהג כבוד בעצמו, וחוששים לעדות שקר. ומכל מקום משום דרך ארץ אין לאכול בשוק. אך י"א שיש בדבר משום איסור ביוש עצמו דחשיב בושת גדול שאסור לאדם לבייש את עצמו [אג"מ יו"ד א רמט] (ויתכן שהוא איסור מן התורה). (שם)

מברכים חודש מרחשון
המולד יהיה בעזיה

אור ליום ג' 6:34 בבוקר 6 חלקים
ר"ח ביום שלישי ורביעי

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז